

29 קרויים בניים" (ולכן) "להחליפם באומה אחרת איני
 30 יכול" 25 וכיון שכן, מדוע לא נגאלו כל בני ישראל
 31 ביציאת מצרים?
 32 (ב) בגלות מצרים היו כמה סוגים של רשעים²⁶,
 33 ואפילו עובדי עבודה זרה²⁷, עד שגם ביציאתם
 34 ממצרים "פסל מיכה עובר עמהם"²⁸ ובכל זאת זכו
 35 לגאולת מצרים - ולמה לא נגאלו אלו שלא רצו
 36 לצאת ממצרים.
 37 ד. ויובן זה בהקדים לבאר ענין כפרת יום
 38 הכיפורים - שדעת רבי²⁹ היא ש"על כל עבירות
 39 שבתורה בין עשה תשובה בין לא עשה תשובה יום
 40 כיפור מכפר"³⁰, אמנם "מודה רבי בכרת דיומא"³¹
 41 (כשעובר על האיסור של עינוי ומלאכה דיום כיפור
 42 עצמו³²) שאין יום הכיפורים מכפר על זה,
 43 ולכאורה גם בזה יש לתמוה: מכיון ש"על כל
 44 עבירות שבתורה יום כיפור מכפר", היינו גם על
 45 עבירות חמורות³³ - למה אינו מכפר "בכרת
 46 דיומא"?

1 "אובדים" ו"נדחים", ואין להם הרצון לצאת
 2 מהגלות - גם הם¹⁷ יתעוררו בתשובה ועד שיבואו
 3 "והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים".
 4 וכמדובר כמה פעמים¹⁸ בפירוש לשון חז"ל¹⁹
 5 בתשובה לשאלת ה"בן רשע" בהגדה של פסח:
 6 "אילו היה שם לא היה נגאל" - דלכאורה תמוה:
 7 מהו הצורך ומהי התועלת לאמור לרשע ענין שאין
 8 לו שייכות לה"סדר" שהוא זכר ליציאת מצרים?
 9 והביאור הוא, שאין הכוונה בזה לדחות²⁰ את ה"בן
 10 רשע" מה"סדר" ולהודיעו שהגאולה היא ממנו
 11 והלאה, כי אם אדרבה, בתשובה אליו מדגישים
 12 שרק "שם (במצרים) לא היה נגאל", אבל בגאולה
 13 העתידה, מכיון שהיא לאחר מתן תורה גם הוא
 14 עתיד להגאל; במילא²¹ נתעורר להפעולה הנפלאה
 15 דמתן תורה, אשר מאז אמר הקב"ה "אנכי ה'
 16 אלקיך", לשון יחיד, נמשך "הוי" להיות כחו
 17 וחיותו של כל אחד ואחד מבני ישראל²², ולכן כל
 18 בן ישראל, גם רשע כמותו, מובטח הוא שעל ידי
 19 כחו זה סופו להגאל.

20 ג. אמנם צריך להבין: (א) הטעם שהקב"ה גאל
 21 את ישראל ממצרים הוא, כמו שכתוב בפרשתנו²³:
 22 "בני בכורי ישראל ואומר אליך שלח את בני גוי",
 23 היינו מצד ההתקשרות של "אבינו" ובני ישראל
 24 שהם בניים למקום" הרי מובן שכל אחד ואחד מבני
 25 ישראל שהיה במצרים גם הפחותים ביותר הרי הם
 26 בכלל "בני בכורי ישראל", כי התקשרות של אב
 27 ובנו היא טבעית ועצמית שאין בה שינוי וחילוף,
 28 וכמאמר חכמינו ז"ל²⁴ "בין כך ובין כך אתם

25) ואף שבקדושין שם מביא ע"ז פסוקים הנאמרים לאחר מ"ת, כן אין להקשות שבמאמרז"ל הנ"ל מדובר בעם ישראל בכללותו "להחליפם באומה אחרת איני יכול", ולא בנוגע לפרט של בניי,

כי מכיון שבהיותם במצרים כבר נקראו בניי והתקשרות ואהבה זו של אב לבנו (- שאינה תלויה בדבר), הוא דבר שבטבע הבריאה, וכנראה גם באב ובן למטה*, הרי בטבע אין שינוי - בין קודם מ"ת לכמו שהוא לאחר מ"ת, וגם מובן שכא"א הוא בן להקב"ה (וראה תניא פ"א ורפ"ב: דלכל איש ישראל אחד צדיק ואחד רשע יש שתי נשמות כו' ונפש השנית בישראל היא כו' כדכתיב בני כו') והתקשרות זו היא גם בנוגע ליחיד.

26) ראה זח"ב קע, ב. וראה שמו"ר פ"א, ל. תנחומא פרשתנו י. פירש"י ב, יד.

27) זהר שם, מכילתא שמות יד, כח. ילקוט ראובני שמות יד, כז. שמו"ר פמ"ג ח. תנחומא תשא יד.

ואין לומר לפי שהיו - מרובים" - כי הרי ישראל (גם בהיותם במצרים) "הן מאמינים בני מאמינים" (שבת צז, א).

28) ראה סנהדרין קג, ב (ל"א של רש"י). תנחומא שם (עיין עץ יוסף שם). שמו"ר פכ"ו, א. וש"י

29) יומא פה, ב. וש"י.

30) מלבד פורק עול ומגלה פנים בתורה ומיפר ברית בבשר שיש ע"ז לימוד מיוחד שאין יו"כ מכפר בלא תשובה (שבועות יג, א. ובפרש"י שם).

31) שבועות שם.
 32) פירש"י שם.

33) ראה משנה יצא שם. ובגמרא שם פו, רע"א.

17) ד"ה והי' ביום ההוא כו' תש"ג (סה"מ אידיש ע' 78).
 וראה ד"ה הנ"ל בלקו"ת (דרושים לר"ה ס, א).

18) ראה גם לקו"ש ח"א ע' 252.

19) מכילתא בא יג, ח. יד (הובא בפרש"י יג, ח. אך שם: "לא היית נדאי להגאל", ועד"ז הוא בירושלמי (פסחים פ"י ה"ד) "לא הי' ראוי להגאל משם לעולם"). והמובא בפנים הוא מהגש"פ.

20) ראה תו"ת בא יב, כו.

21) כמבואר בכ"מ שהרשע - בכשרונו הוא שכן ל"הכס", מ"החכמים המה להרע".

22) ראה לקו"ת ר"פ ראה. ובכ"מ.
 23) ד, כביכג.

24) ראה קדושין לו, א* (שו"ת הרשב"א ח"א סקצ"ד). רות רב פתיחתא ג וראה במדבר פ"ב, טו. ועוד.

* אף שהבן נעשה נפרד מהאב, יתירה מזו הוא בהקב"ה ובניי שהנשמה אינה נפרדת ממנו ית' כלל (ראה לקו"ת ר"ה טב, ד).

(* ר"י פליג שם וס"ל דבזמן שאין אתם נוהגים מנהג בניי אין אתם קרויים בניי, אבל (נוסף על המבואר בשו"ת הרשב"א שם ש"אע"ג דד"מ ור"י הלכה כר"י הכא ר"מ קראי קדייק") עיין ספרי (האיזנה יב, ה) שנשמע שר"י הודה לדברי ר"מ.